

กลยุทธ์การพัฒนาผู้เรียนสู่ความเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 Student Development Strategies for Being the Citizen in the 21st Century

มานะ สินธุวงษานนท์*
มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

Mana Sinthuwongsanont*
Vongchavalitkul Universit

บทคัดย่อ

จากบทความนี้เป็นบทความวิชาการที่กล่าวถึง กลยุทธ์ (Strategy) ในการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาเอาไว้ว่า “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21” โดยมีเป้าหมายด้านผู้เรียนอยู่ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ การอ่านออก การเขียนได้ และการคิดเลขเป็น มีทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนทัศน์ ทักษะด้านความร่วมมือการทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ ทักษะด้านการสื่อสารสารสนเทศและการรู้เท่าทันสื่อ ทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทักษะอาชีพและทักษะการเรียนรู้ และความมีเมตตา กรุณา มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม โดยกลยุทธ์ หลักในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้คุณลักษณะความเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วยกลยุทธ์ 3 ประการ คือ 1) การพัฒนาสมรรถนะครูผู้สอน (teachers' capacity development) , 2) การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ (learning management development) 3) การพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน(students' performance improvement) ซึ่งกลยุทธ์ด้านการพัฒนาสมรรถนะด้านครูผู้สอน ประกอบด้วย การปรับกระบวนทัศน์ การปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้ และการปรับเปลี่ยนวิธีการวัดและประเมินผลผู้เรียน กลยุทธ์การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตรทุกระดับให้มีมาตรฐาน การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีและนำนวัตกรรมมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ เช่น การเรียนรู้แบบโครงการ การเรียนรู้แบบสืบเสาะ การเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัยและรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับทาง (The Flipped Classroom) กลยุทธ์ด้านการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน ประกอบด้วย การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ การพัฒนาตนเองของผู้เรียน การพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนสู่ความเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21

คำสำคัญ : กลยุทธ์การพัฒนาผู้เรียน, ความเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21

Abstract

This article aims to present the strategies for student development for being the citizen in the 21st century. The National Education Plan, BE 2060-2579, determines the vision of education that “all Thais are educated and learn through their lives with quality, living happily which is in accordance with the Philosophy of Sufficiency Economy and the change in the 21st century”. The national education plan aims to develop all students to have attributes and learning skills in the

*ผู้ประสานงานหลัก (Corresponding Author)
Email : mana13311@hotmail.com

21st century like reading skill, writing skill numeric skill, critical thinking skill, creative and innovative skills, skills for understanding the different cultures and paradigms, collaborative skills, teamwork and leadership skills, communicative skill, media and literacy skills, computer and information technology and communication skills, professional skill , learning skill, as well as having the attributes like kind , disciplined , be concerned with right conduct. The present study presents strategies for developing students to have the attributes and skills in the 21st century which are 1) strategy for teachers' capacity development , 2) the strategy for the learning management development, and 3) the strategy for students' performance improvement. The strategy for teachers' capacity development includes a paradigm shift, modifying teaching methods and modifying the methods of measuring and evaluating students. The strategy for learning management development includes the development of all levels of curriculum, the development of integrated learning management model to develop analytical thinking skills, learning through technology and innovation in learning management such as project-based teaching, inquiry method, learning through research process, the flipped classroom. The strategy for students' performance improvement includes the development of students as learning persons, students' self-development and the development of students for being the citizen the 21st century.

Keyword: Student Development Strategies, Citizenship in the 21st Century

บทนำ

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า "คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21" (Office of the Education Council Secretariat., 2017 : 78) โดยมีพันธกิจหลักในการพัฒนาระบบและกระบวนการจัดการศึกษา ที่คนไทยทุกคนเข้าถึงโอกาสในการศึกษาเรียนรู้ตลอดชีวิต พัฒนาคุณภาพคนไทยให้เป็นผู้มีความรู้ คุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สร้างความมั่นคงแก่ประเทศชาติโดยสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้และสังคมคุณธรรม พัฒนาความสามารถและศักยภาพความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย เพื่อการก้าวข้ามกับ ดักประเทศรายได้ปานกลาง โดยมีเป้าหมายด้านผู้เรียน คือ มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะ ทักษะในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ การอ่านออก (Reading) การเขียนได้ (Writing) การคิดเลขเป็น (Arithmetics) ทักษะทั้ง 8 ด้าน ได้แก่ ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะในการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ (Cross-cultural, Unders tranding) ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ (Collaboration, Teamwork and Leadership) ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศและการรู้เท่าทันสื่อ (Communication, Information and Media Literacy) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Commenting and ICT Literacy) ทักษะอาชีพและทักษะการเรียนรู้ (Career and Learning Skills) และความมีเมตตา กรุณา มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม (Compassion)

ทั้งนี้การบรรลุเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะและทักษะในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป้าหมายของการจัดการศึกษาต้องทำให้ประชากรทุกคนเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพมีมาตรฐานอย่างทั่วถึง ผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมาย ต้องได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพมาตรฐาน ระบบการศึกษาและระบบบริหารจัดการ

การศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เพื่อการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุขีดความสามารถเต็มตามศักยภาพ กลไกสำคัญในการบรรลุเป้าหมายดังกล่าว อยู่ที่หน่วยงานหรือผู้ปฏิบัติ ที่จะดำเนินการขับเคลื่อนแผนจัดการศึกษาไปสู่ความสำเร็จ ซึ่งเป้าหมายสำคัญ คือ การพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพคน ตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) (Wimonsiri, P., (2016) ต้องมีการวางแผนจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกฝน หรือมีประสบการณ์และเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตน อย่างค่อนข้างถาวร (Secretariat of the Teachers Council of Thailand., 2007 : 48) การส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้รู้จักตนเอง ประเมินความรู้ความสามารถของตนเอง จะเป็นแนวทางให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้และได้รับการพัฒนาสูงสุด ซึ่ง บรูเนอร์ (Bruner referenced in the Secretariat of the Teachers Council of Thailand., 2007 : 49) มีแนวคิดเชื่อว่า ความสามารถในด้านสติปัญญาของผู้เรียน จะได้รับการพัฒนาเพิ่มขึ้น เมื่อได้รับการกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ในเนื้อหาสาระ ด้านการศึกษาค้นคว้าตามความสนใจของตนเอง เป็นการพัฒนาความรู้ความสามารถ ความคิด การเข้าใจสิ่งแวดล้อมและมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น จึงต้องมีการเตรียมสถานการณ์ต่างๆ และสภาพแวดล้อมเพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ และพัฒนาตนเอง จุดมุ่งหมายในการพัฒนาผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนมีการพัฒนาแบบองค์รวมของความเป็นมนุษย์ให้ครบทุกด้าน ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคมรวมทั้งให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัยและคุณภาพ เพื่อพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม (Secretariat of the Teachers Council of Thailand., 2009 : 151) ซึ่งการปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์จะมีความสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียนหลายด้าน ทั้งคุณภาพของผู้เรียนคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยม โดยพิจารณาจากสภาพของสังคมและการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคปัจจุบัน (Tangsuan, K., 2014 : 10) ดังนั้น แนวทางหรือวิธีการพัฒนา ที่จะนำไปสู่กระบวนการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ให้มีคุณลักษณะและทักษะเป็นไปตามเป้าหมาย การพัฒนาด้านคุณภาพผู้เรียนนำไปสู่ความเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 ซึ่งคนไทยในอนาคตจะเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นพลเมืองที่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองเป็นพลเมืองที่ตื่นรู้ มีจิตสาธารณะและประโยชน์ต่อส่วนรวม เป็นพลเมืองไทยพลเมืองอาเซียน และพลเมืองโลก (Wimonsiri, P., 2016) จึงควรมีกกลยุทธ์ในการดำเนินการ เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมาย ดังได้กล่าวแล้วกลยุทธ์การพัฒนาผู้เรียน

องค์ประกอบที่สำคัญของคุณภาพการศึกษาประกอบไปด้วยคุณภาพคนปฏิบัติงาน คุณภาพของงาน และคุณภาพของผู้เรียน ซึ่งเป็นผลผลิตของการจัดการศึกษา (Sindhuwongsonon, M. References in Emperor Wah., 2012 : 208) ดังนั้นหัวใจสำคัญของการพัฒนาผู้เรียนให้ประสบความสำเร็จ บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ก็คือ ครูผู้สอน กระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู และผู้เรียน กำหนดเป็นกลยุทธ์หลักในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 3 ด้าน ดังนี้

1. การพัฒนาสมรรถนะครูผู้สอน (Teachers' Capacity Development)
2. การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ (Learning Management Development)
3. การพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน (Students' Performance Improvement)

การพัฒนาสมรรถนะครูผู้สอน (Teachers' Capacity Development)

ครูผู้สอนเป็นหัวใจสำคัญที่จะเป็นผู้ขับเคลื่อนผลักดันให้เกิดการพัฒนา ประสบความสำเร็จ มาซาโน (Mazano. 2000, cited in Serqiovanni and others, 2004 : 15) ได้ทำการวิจัยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพของผู้เรียน ทั้งในประเทศสหรัฐอเมริกาและต่างประเทศทั่วโลก พบว่า ครูเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ(Amornviwat, S. in Paisan Wisanaporn., 2014 : 77) ที่ว่าความสำเร็จของครู ดูที่ความสามารถของศิษย์ นอกจากนี้ ครูยังมีอิทธิพลต่อวิถีคิด จิตใจของผู้เรียน เป็นแบบอย่างและสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ จากสภาวะการณ์และบริบทแวดล้อมที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและที่ผ่านมา ผลการพัฒนาคุณภาพยังไม่เป็น ที่น่าพึงพอใจ มีปัญหาด้านประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน การบริหาร

จัดการ และการใช้จ่ายงบประมาณทางการศึกษา ซึ่งเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างและระบบบริหารจัดการที่ต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไขเป็นลำดับแรก แม้ว่าการใช้จ่ายงบประมาณเพื่อการศึกษาของประเทศค่อนข้างสูง แต่ใช้จ่ายเพื่อพัฒนาผู้เรียน พัฒนาการเรียนการสอน และพัฒนาครูค่อนข้างน้อย ต้องเร่งดำเนินการปฏิรูประบบการผลิต การพัฒนาครูและการบริหารงานบุคคลของครูให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ (Secretariat of the Teachers Council of Thailand., 2017 : 66) ซึ่งผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในการจัดการศึกษา คือครู ซึ่งครูมีบทบาทในการขับเคลื่อนหลักสูตรสู่ห้องเรียนและผู้เรียนด้วยกระบวนการในการจัดการเรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม รวมไปถึงการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน (Sricum, P., 2014 : 85) และแนวทางในการพัฒนา ครูตามกลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะครูผู้สอน มีดังนี้

1. การปรับกระบวนทัศน์ (Paradigm shift)
2. การปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้ (Instruction improvement)
3. การปรับเปลี่ยนวิธีประเมินผลผู้เรียน (Assessment for improvement)

การปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ (Paradigm shift) เป็นการปรับวิถีคิดของครูผู้สอนให้ยอมรับการเปลี่ยนแปลงไปสู่สิ่งใหม่ที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลาในบริบทแวดล้อม ของสังคมโลก ความก้าวหน้าของวิทยาการต่างๆ รวมทั้งเทคโนโลยี การก้าวกระโดดสู่ยุคดิจิทัล (Digital Revolution) การเปลี่ยนแปลงสู่การปฏิวัติอุตสาหกรรม 4.0 (The Fourth Industrial Revolution) การก้าวสู่ อินเทอร์เน็ตในทุกที่ (Internet of things) จะเห็นได้ว่าถ้าครูผู้สอนยังคิดเหมือนเดิม จะก้าวไม่ทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เพราะการคิดไม่เปลี่ยนวิถีคิด วิธีการสอน วิธีการทำงานก็จะเหมือนเดิมไม่เปลี่ยนแปลง ครูยังสอนหรือทำงานแบบเดิม คือการสอนตามแบบเรียนโดยไม่ยึดหลักสูตร และไม่ได้ดูตัวชี้วัดตามหลักสูตร ทำให้ผู้เรียนไม่ได้เรียนรู้ และไม่ได้รับการพัฒนาให้เป็นไปตามเป้าหมายของหลักสูตร ซึ่งกระบวนทัศน์ (Paradigm) เป็นชุดของแนวคิด การรับรู้ ความเข้าใจ การปฏิบัติจนเกิดเป็นแบบแผน เป็นแม่บทของความคิดหรือแนวปฏิบัติ ในการที่จะทำให้ครูเปลี่ยนกระบวนทัศน์ (Paradigm shift) โดยการเสริมสร้างปลูกจิตสำนึก และจิตวิญญาณความเป็นครูการส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็นชุมชนนักปฏิบัติ (Community of Practice : PoC) หรือเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC) ครูต้องปรับเปลี่ยนบทบาทจากผู้สอน เป็นผู้จัดการเรียนรู้ และทำหน้าที่เป็นโค้ช ในการจัดการเรียนรู้ ครูต้องเปลี่ยนแปลงตนเองและมีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาผู้เรียน ให้มีความเจริญก้าวหน้า ครูผู้สอนต้องเปิดพื้นที่การเรียนรู้เพื่อพัฒนาจิตสำนึกใหม่ ยอมรับสิ่งใหม่ ปรับตัวให้ทันการเปลี่ยนแปลงของบริบทสังคมโลก ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว (Amornvivat, S., 2014 : 80)

การปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้ (Instruction improvement) เป็นการปรับปรุงการเรียนรู้โดยกระบวนการการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ เกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนรู้ เพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงการเรียนรู้ด้านต่างๆ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพมากขึ้น ข้อมูลสำคัญที่เป็นประโยชน์ ประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ผลการเรียนรู้ความพึงพอใจและความคิดเห็นของผู้เรียน กระบวนการสอนปฏิสัมพันธ์ ระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียน และปัญหาต่างๆในการจัดการเรียนการสอน (Royal Institute., 2008 : 228) การเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ของครู โดยใช้เทคโนโลยี นวัตกรรม แนวคิดกระบวนการและวิธีการต่างๆ การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ส่งเสริมการเรียนรู้แบบคิดวิเคราะห์ ทักษะกระบวนการ การนำหลักการไปประยุกต์ใช้ และขยายสู่การสร้างความรู้เชิงวิจัย และการพัฒนานวัตกรรม ครูจึงต้องเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ เพราะชุดความรู้ใหม่เกิดขึ้นมากมาย ความเปลี่ยนแปลงของชีวิตและสังคมรุกเข้ามาสู่โรงเรียนทีละน้อยโดยที่เราไม่รู้ตัว การเรียนขยายวงกว้างออกไปจากห้องเรียน บทเรียนขยายวงกว้างจากหนังสือไปสู่สิ่งแวดล้อมธรรมชาติ สังคม ชุมชน ซึ่งเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา (Amornwivat, S. Khut in Phaisan Wisanaphon., 2014 : 76-77) เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนอย่างที่เคยเป็น ไปสู่ผู้จัดการเรียนรู้ มีคุณลักษณะและทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ (Learning management)

การปรับเปลี่ยนวิธีประเมินผลผู้เรียน (Assessment for improvement) การวัดและประเมินผลผู้เรียน เป็นการประเมินจากพัฒนาการของผู้เรียน พฤติกรรม ความประพฤติ ควบคู่ไปกับกระบวนการจัดการเรียนรู้ ตามความเหมาะสม แต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา การประเมินผลผู้เรียนต้องสอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งแนวคิดในการประเมินผลการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เน้นการประเมินเพื่อการปรับปรุงและพัฒนา (Assessment for improvement) โดยแบ่งการประเมินเป็น 3 แนวทางได้แก่ 1) การประเมินเพื่อการเรียนรู้ (Assessment for Learning) 2) การประเมินขณะเรียนรู้ (Assessment as Learning) และ 3) การประเมินผล การเรียนรู้ (Assessment of Learning) (Wongyai, W., 2015 : 3-4)

การประเมินเพื่อการเรียนรู้ (Assessment for Learning) เป็นการรวบรวมหลักฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ ต่างๆ ตามสภาพจริงเกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อระบุและวินิจฉัยปัญหาการเรียนรู้ เพื่อปรับปรุงพัฒนา การเรียนรู้ให้ดีขึ้นด้วยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้เข้าใจกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนรอบด้าน อันจะนำไปสู่การ ปรับการเรียน และการเปลี่ยนวิธีสอน ให้มีประสิทธิภาพมาตรฐาน เป็นการประเมินเพื่อการพัฒนาการเรียนของ ผู้เรียน ซึ่งครูผู้สอนต้องให้ข้อมูลที่มีคุณค่าต่อผู้เรียน ต้องให้ข้อมูลเพื่อการกระตุ้นการเรียนรู้ (Feed up) การให้ ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) รายการให้ข้อมูลเพื่อการเรียนรู้ต่อยอด (Feed forward) การประเมินขณะเรียนรู้ (Assessment as Learning) เป็นการประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนขณะเรียนรู้เพื่อช่วยให้ผู้เรียนตระหนักใน การเรียนรู้ของตนเอง สามารถวางแผนการเรียนรู้กำกับการเรียนรู้ วินิจฉัย ประเมิน และปรับปรุงการเรียนรู้ของ ตน ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่อง จุดเน้นของการประเมินลักษณะนี้ คือ ผู้เรียนได้ใช้ การประเมินตนเองและประเมินเพื่อน เป็นการเรียนรู้ชนิดหนึ่ง การประเมินจะเกิดขึ้นเป็นระยะในระหว่างการทำ กิจกรรมการเรียนรู้ สำหรับการประเมินตนเอง ผู้เรียนควรมีการตั้งคำถามเพื่อตรวจสอบผลการเรียนรู้ คือ 1) จุดมุ่งหมายการเรียนรู้คืออะไร 2) ได้ความรู้อะไรบ้างจากการเรียนรู้ 3) มีวิธีการเรียนรู้ในเรื่องนี้ได้อย่างไร 4) มีความเข้าใจสาระสำคัญ 5) มีเกณฑ์ประเมินผลอย่างไรและประสบผลสำเร็จหรือไม่ 6) จะมีวิธีการ ยกระดับผลการเรียนรู้ในครั้งต่อไปได้อย่างไร

การประเมินการเรียนรู้ (Assessment of Learning) เป็นการประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียนรู้ของ ผู้เรียน โดยครูผู้สอนเป็นผู้มีบทบาทหลักในการประเมินโดยการประเมินจะมีลักษณะเป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนหรือการประเมินรวบยอด (Summative assessment) เป็นการประเมินการเรียนรู้เมื่อสิ้นสุด กระบวนการเรียนการสอนเพื่อสรุปว่า ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้น้อยเพียงใด บทบาทของ ผู้สอน ในการประเมินผลการเรียนรู้ คือการให้ข้อมูลย้อนหลังเชิงสร้างสรรค์ต่อผู้เรียนเพื่อพัฒนาผลการเรียนรู้ เป็นผู้ชี้แนะจุดบกพร่องในการเรียนรู้ของผู้เรียน บันทึกผลการประเมินสะท้อนความก้าวหน้าในการเรียนรู้ รายงานผลการประเมินไปยังผู้เกี่ยวข้อง นำผลการประเมินมาปรับปรุงประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน ผู้สอนควรใช้ผลการประเมินผลการเรียนรู้ ควบคู่กับการประเมินเพื่อการเรียนรู้และประเมินขณะเรียนรู้ เพื่อใช้มี การประเมินที่หลากหลาย สามารถใช้พัฒนาผู้เรียนได้อย่างต่อเนื่อง และใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศในการปรับปรุง พัฒนาการสอนของครูผู้สอน (Wongyai, W., 2015 : 4)

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ (learning management Development)

การจัดการเรียนรู้ หมายถึง การวางแผนการจัดกิจกรรมต่างๆตามหลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ฝึกฝน หรือมีประสบการณ์และเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตนเองอย่างค่อนข้างถาวร (Srisongkran, R. Claimed in the Secretariat of the Teachers Council of Thailand., 2007 : 48) ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ ทำให้ผู้เกี่ยวข้อง กับการจัดการเรียนรู้ มองเห็นแผนการจัดการเรียนรู้ตลอดทุกระยะ สามารถให้ความร่วมมือได้เป็นอย่างดี ผู้ วางแผนการจัดการเรียนรู้สามารถทำงานได้อย่างเป็นระบบเป็นขั้นตอนมีกระบวนการชัดเจน กลไกในการ ขับเคลื่อนการพัฒนาผู้เรียนให้ก้าวสู่ความเป็นผู้นำในศตวรรษที่ 21 กลยุทธ์ในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการ เรียนรู้ ให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ ที่เปลี่ยนแปลงไปของสังคมโลกที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและรองรับสิ่งที่จะเกิดขึ้น

ในอนาคต จึงต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การจัดการเรียนรู้หรือเดิมมักเรียกว่าการจัดการเรียนการสอน เป็นการจัดการกระบวนการการถ่ายทอด ข้อมูล ความรู้ ความคิด ความรู้สึก เจตคติ ค่านิยม รวมทั้งทักษะต่างๆ จากผู้สอนไปสู่ผู้เรียน หรือจากบุคคลหนึ่งไปยังอีกคนหนึ่งโดยใช้วิธีบอกเล่า บรรยาย อธิบาย ชี้แจง สาธิต หรือวิธีอื่นๆตามความเหมาะสม กับวัตถุประสงค์สถานการณ์ซึ่งสามารถทำได้ทุกเวลาและสถานที่ไม่จำกัด เฉพาะในห้องเรียนหรือในเวลาเรียนเท่านั้นเป็นกระบวนการที่เน้นบทบาทของผู้สอนในการจัดกิจกรรมที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน (Royal Institute, 2010 : 206)

การจัดการเรียนรู้ที่ผ่านมาแม้ว่าจะมีความพยายามจัดให้มีแบบแผนที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ของการเรียนรู้แต่ผลการจัดการเรียนรู้ก็ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรจะเป็น การสอนโดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างจริงจังด้วยการลงมือปฏิบัติเอง และมีครูเป็นที่เลี้ยงจะทำให้สามารถเรียนรู้ได้ดี และสามารถพัฒนาคุณลักษณะและสมรรถนะด้านต่างๆได้ตามกรอบมาตรฐาน (Intharaphon,C. quoted in Phasuk Indaraphonrojakanut., 2017 : 150) ซึ่งโรเซนไชน์และเฟิร์สท์ (Rosen shine and Furst. Cited in Lunenburg and Ornstein., 2004 : 536) มีแนวคิดว่าการจัดการ การเรียนรู้ของครูมีความสัมพันธ์และส่งผลกระทบต่อคุณภาพของผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้อองค์ประกอบที่สำคัญที่ส่งผลกระทบต่อ การเรียนการสอนคือ 1. ครูผู้สอน 2. ผู้เรียน 3. สารเนื้อหา 4. วิธีการหรือกิจกรรมการเรียนรู้ (Khaemmanee,T., 2015 : 16) กรอบแนวคิดในการจัดการเรียนรู้ที่สนับสนุนการจัดการเรียนรู้ของ ผู้เรียนให้สมบูรณ์ขึ้นได้แก่ 1. มิติของการเรียนรู้เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ (Knowledge) 2. มิติของการเรียนรู้เพื่อให้เกิดทักษะ (skill) 3. มิติของการเรียนรู้เพื่อให้เกิดคุณธรรม (Srisongkran, R. Claimed in the Secretariat of the Teachers Council of Thailand., 2007 : 51)

ดังนั้นแนวทางที่จะทำให้กลยุทธ์ด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอน หรือ การจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะและทักษะที่พึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 ต้องมีการพัฒนาและดำเนินการในหลายส่วน เช่น การพัฒนาหลักสูตรในทุกระดับชั้นให้มีคุณภาพหรือมาตรฐานเพื่อพัฒนาทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนส่งเสริมให้มีการจัดการเรียนรู้แบบคิดวิเคราะห์ ทักษะกระบวนการ นำหลักไปประยุกต์ใช้ให้มีการจัดการกระบวนการเรียนรู้เชิงบูรณาการ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ในมิติ คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมสังคมพหุวัฒนธรรม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและความเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีและ นวัตกรรมมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ รูปแบบการจัดการเรียนรู้หรือการจัดการกิจกรรมเรียนรู้ที่จะนำไปสู่คุณภาพ การจัดการเรียนการสอนเช่นการสอนแบบโครงงาน (Project-Base Learning) การสอนแบบสืบเสาะ (Inquiry Method) รูปแบบการการเรียนรู้แบบพัฒนาทักษะการคิดและรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับทาง (The Flipped Classroom)

รูปแบบการจัดการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับทาง (The Flipped Classroom) เป็นรูปแบบหนึ่งของการจัดกิจกรรมเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง (Active leaning) โดยการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง (Learning by doing) ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาเป็นเครื่องอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมเรียนรู้ ซึ่งรูปแบบของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับทาง (Flipped Classroom) มีดังนี้ (

1. ครูนำเสนอเนื้อหาและข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นผ่านสื่อในรูปแบบต่างๆ ทั้งสื่อ ICT สมัยใหม่ สื่อ audio-video และสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อลดข้อจำกัดในการเข้าถึงสื่อบางชนิด ที่ผู้เรียนมีความแตกต่างกัน
2. ผู้เรียนรับรู้และเรียนรู้เนื้อหาผ่านสื่อที่บ้านหรือที่อื่นที่สะดวก ตามที่ผู้สอนได้แนะนำหรือให้แนวทางไปและให้สืบค้นด้วยตัวเอง
3. ผู้เรียนทำงานเพิ่มเติมในชั้นเรียนตามเวลาที่กำหนด ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจแนวคิดหลักการ การนำหลักวิชาไปใช้

4. ผู้เรียนทำงานที่ครูผู้สอนแนะนำเพื่อนำหลักวิชาที่เรียนรู้ไปใช้ในลักษณะต่างๆ เช่น โครงการงาน การวิจัย และการแก้ปัญหา
5. ผู้เรียนนำเสนอผลงานในชั้นเรียนเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือนำเสนอต่อครูเพื่อรับข้อมูลย้อนกลับ (Feedback)
6. ครูทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยการเรียนรู้ โค้ช ตัวเตอร และผู้อำนวยการความสะดวกในการเรียนรู้ของผู้เรียน
7. การทำงานของผู้เรียนในชั้นเรียนจะเป็นกลุ่มหรือเป็นรายบุคคลตามความเหมาะสมของเป้าหมายและกระบวนการเรียนรู้

การพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน (Students' Performance Improvement)

สมรรถนะของผู้เรียน หมายถึง คุณลักษณะที่ผู้เรียนทุกคนมีและใช้ได้อย่างเหมาะสมผลักดันให้ผลการปฏิบัติงานบรรลุตามเป้าหมาย ได้แก่ ความรู้ทักษะ บุคลิกภาพ แรงจูงใจทางสังคม ลักษณะนิสัย รูปแบบความคิด วิถีคิด และการกระทำซึ่งสมรรถนะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย สมรรถนะที่สำคัญดังนี้คือ 1) ความสามารถในการสื่อสาร 2) ความสามารถในการแก้ปัญหา 3) ความสามารถในการคิด 4) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี 5) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต (Ministry of Education., 2008 : 11) ซึ่งการพัฒนาผู้เรียนก็มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการต่างๆ ดังกล่าวแล้ว การออกแบบกิจกรรมและแนวทางการพัฒนาผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนมีการพัฒนาแบบองค์รวมของความเป็นมนุษย์ในทุกด้าน ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม รวมทั้งให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย และมีคุณภาพ เพื่อพัฒนาความเป็นมนุษย์ให้สมบูรณ์ปลุกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม (Supler, P., 2009 : 151) ทั้งนี้การพัฒนาผู้เรียนต้องคำนึงถึงมาตรฐานคุณภาพในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา (Silpakom University Demonstration School (Secondary). 2016) ด้านมาตรฐานคุณภาพผู้เรียนประกอบด้วย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ประกอบด้วย

- 1) ความสามารถในการอ่านเขียน การสื่อสารและการคิดคำนวณ
- 2) ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดวิจารณ์ญาณ อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแก้ปัญหา
- 3) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
- 4) ความก้าวหน้าทางการเรียนตามหลักสูตร
- 5) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพัฒนาการจากผลการสอบวัดระดับชาติ
- 6) ความพร้อมในการศึกษาต่อ การฝึกงานหรือการทำงาน

2. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนประกอบด้วย

- 1) มีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนดโดยไม่ขัดกับกฎหมายและวัฒนธรรมอันดีของสังคม
- 2) ความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย
- 3) ยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย
- 4) สุขภาวะทางร่างกายและลักษณะจิตสังคม

แนวทางในการพัฒนาผู้เรียนตามกลยุทธ์ การพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน อาจดำเนินการจัดกิจกรรมในหลายรูปแบบ เช่น การส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาตนเอง (Self-Development) ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาความสามารถและคุณภาพของบุคคล ทั้งในส่วนตัวและในการประกอบอาชีพ เกิดความเจริญงอกงามทางความรู้ สติปัญญา ทักษะ จิตใจ เจตคติ และสังคม เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่บุคคลต้องสนใจพัฒนาตนเอง

ตลอดชีวิต รวมทั้งเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ซึ่งหมายถึงบุคคลที่มีคุณลักษณะนิสัยใฝ่รู้ ใฝ่เรียน มีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความกระตือรือร้น สนใจเสาะแสวงหาความรู้อยู่เสมอ มั่นที่จะเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ และสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งการเรียนรู้อาจทำได้หลายวิธีเช่นการอ่าน การดูโทรทัศน์ ฟังวิทยุ ที่มีสาระการค้นคว้าหาความรู้โดยผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต การซักถามข้อมูลจากผู้รู้ ทักษะพื้นฐานต่อการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้เช่น ทักษะการฟัง ทักษะการถาม ทักษะการอ่าน ทักษะการคิด ทักษะการเขียน ทักษะการปฏิบัติ (Praditsukthavorn, P., 2014)

การพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนก้าวเข้าสู่ความเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 คือเป็นคนในเมืองที่มีความสุขในการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีทักษะชีวิตทักษะอาชีพ คิดได้วิเคราะห์เป็น มีคุณธรรมจริยธรรม สามารถปรับตัวเข้ากับบริบทของสังคมโลกได้ มีความรักและเข้าใจในชุมชนท้องถิ่น มีความภูมิใจในตนเอง เคารพตัวเอง มีจิตสำนึกสาธารณะ สำนึกของความเป็นพลเมืองและมีความเป็นมนุษย์ ที่เคารพและยอมรับความหลากหลายของชีวิต (Education Reform Network Assembly., 2014) ซึ่งความเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 ต้องมีความรู้ ความคิด จิตสำนึก ทักษะและความสามารถที่จำเป็นที่จะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

คุณลักษณะและทักษะที่จำเป็นในการเรียนรู้ของผู้เรียน ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ (Office of the Education Council., 2017 : 79-80) มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (3R & 8Cs) ประกอบด้วย 3Rs ได้แก่ การอ่านออก (Reading) การเขียนได้ (Writing) รายการคิดเลขเด่น (Arithmetics) 8Cs ได้แก่ ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะในการแก้ปัญหา (Critical Thinking and problem Solving) ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ (Cross-cultural, Unders standing) ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ (Collaboration, Teamwork and Leadership) ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศและการรู้เท่าทันสื่อ (Communication, Information and Media Literacy) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Computing and ICT Literacy) ทักษะอาชีพและทักษะการเรียนรู้ (Career and Learning Skills) และความมีเมตตา กรุณา มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม (Compassion)

บทสรุป

ในการที่ประเทศไทยจะก้าวเข้าสู่ความเป็นประเทศที่มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นำไปสู่การพัฒนาที่ทำให้คนไทยมีความสุขบรรลุต่อเป้าหมายสำคัญของชาติ การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะและทักษะในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อการก้าวไปสู่ความเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นพลเมืองที่ตื่นรู้ มีจิตสาธารณะและทำประโยชน์ต่อส่วนรวมเป็นพลเมืองไทย พลเมืองอาเซียนและพลเมืองโลกมีความสุขในการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีความรู้ มีความคิด มีจิตสำนึกที่ดี มีทักษะ และมีความสามารถ ปรับตัวเข้ากับบริบทของสังคมโลกที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา นั้น กลยุทธ์สำคัญที่จะทำให้การพัฒนาผู้เรียนสู่ความเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วยกลยุทธ์ การพัฒนาสมรรถนะครูผู้สอน (Teachers' Capacity Development) ด้วยการปรับกระบวนทัศน์ การปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้และการปรับเปลี่ยนวิธีการประเมินผลผู้เรียน ส่วนกลยุทธ์ ด้านการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ (Learning Management Development) ด้วยการพัฒนาหลักสูตรทุกระดับให้มีมาตรฐาน แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า "คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21" (Office of the Education Council Secretariat., 2017 : 78) โดยมีพันธกิจหลักในการพัฒนาระบบและกระบวนการจัดการศึกษา ที่คนไทยทุกคนเข้าถึงโอกาสในการศึกษาเรียนรู้ตลอดชีวิต พัฒนาคุณภาพคนไทยให้เป็นผู้มีความรู้ คุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สร้างความมั่นคงแก่

ประเทศชาติโดยสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้และสังคมคุณธรรม พัฒนาความสามารถและศักยภาพความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย เพื่อการก้าวข้ามกับ ดักประเทศรายได้ปานกลาง โดยมีเป้าหมายด้านผู้เรียน คือ มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะ ทักษะในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ การอ่านออก (Reading) การเขียนได้ (Writing) การคิดเลขเป็น (Arithmetics) ทักษะทั้ง 8 ด้าน ได้แก่ ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะในการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ (Cross-cultural, Understanding) ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ (Collaboration, Teamwork and Leadership) ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศและการรู้เท่าทันสื่อ (Communication, Information and Media Literacy) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Commenting and ICT Literacy) ทักษะอาชีพและทักษะการเรียนรู้ (Career and Learning Skills) และ ความมีเมตตา กรุณา มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม (Compassion) (Office of the Education Council, 2014 : F)

ทั้งนี้การบรรลุเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะและทักษะในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป้าหมายของการจัดการศึกษาต้องทำให้ประชากรทุกคนเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพมีมาตรฐานอย่างทั่วถึง ผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมาย ต้องได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพมาตรฐาน ระบบการศึกษาและระบบบริหารจัดการ การศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เพื่อการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุขีดความสามารถเต็มตามศักยภาพ กลไกสำคัญในการบรรลุเป้าหมายดังกล่าว อยู่ที่หน่วยงานหรือผู้ปฏิบัติ ที่จะดำเนินการขับเคลื่อนแผนจัดการศึกษาไปสู่ความสำเร็จ ซึ่งเป้าหมายสำคัญ คือ การพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและส่งเสริม ศักยภาพคน ตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) (Wimonsiri, P., 2016) ต้องมีการวางแผนจัด กิจกรรมต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกฝน หรือมีประสบการณ์และเกิดการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมของตน อย่างค่อนข้างถาวร (Secretariat of the Teachers Council of Thailand., 2007 : 48) การส่งเสริมการพัฒนา ศักยภาพของผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้รู้จักตนเอง ประเมินความรู้ความสามารถของตนเอง จะเป็นแนวทางให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้และได้รับการพัฒนาสูงสุด ซึ่งบรูเนอร์ มีแนวคิดเชื่อว่า ความสามารถใน ด้านสติปัญญาของผู้เรียน จะได้รับการพัฒนาเพิ่มขึ้น เมื่อได้รับการกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ในเนื้อหาสาระ ด้าน การศึกษาค้นคว้าตามความสนใจของตนเอง เป็นการพัฒนาความรู้ความสามารถ ความคิด การเข้าใจสิ่งแวดล้อม และมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น จึงต้องมีการเตรียมสถานการณ์ต่างๆ และสภาพแวดล้อมเพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า หาความรู้ และพัฒนาตนเอง จุดมุ่งหมายในการพัฒนาผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนมีการพัฒนาแบบองค์รวมของ ความ เป็นมนุษย์ให้ครบทุกด้าน ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคมรวมทั้งให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มี ระเบียบวินัยและคุณภาพเพื่อพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์ เพื่อสังคม (Secretariat of the Teachers Council of Thailand., 2009 : 151) ซึ่งการปลูกฝังคุณลักษณะอัน พึงประสงค์จะมีความสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียนหลายด้าน ทั้งคุณภาพของผู้เรียนคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยม โดยพิจารณาจากสภาพของสังคมและการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคปัจจุบัน ดังนั้น แนวทางหรือวิธีการพัฒนา ที่ จะนำไปสู่กระบวนการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ให้มีคุณลักษณะและทักษะเป็นไปตามเป้าหมาย การ พัฒนาด้านคุณภาพผู้เรียนนำไปสู่ความเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 ซึ่งคนไทยในอนาคตจะเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นพลเมืองที่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองเป็นพลเมืองที่ตื่นรู้ มีจิตสาธารณะและประโยชน์ต่อส่วนรวม เป็น พลเมืองไทยพลเมืองอาเซียน และพลเมืองโลก จึงควรมีกิจกรรมในการดำเนินการ เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนา ผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมาย ดังได้กล่าวแล้ว

กลยุทธ์การพัฒนาผู้เรียน

องค์ประกอบที่สำคัญของคุณภาพการศึกษาประกอบไปด้วยคุณภาพคนปฏิบัติงาน คุณภาพของงาน และคุณภาพของผู้เรียน ซึ่งเป็นผลผลิตของการจัดการศึกษา (Sindhuwongsanon, M. quoted in Emperor Wata., 2012 : 208) ดังนั้นหัวใจสำคัญของการพัฒนาผู้เรียนให้ประสบความสำเร็จ บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ก็คือ ครูผู้สอน กระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู และผู้เรียน กำหนดเป็นกลยุทธ์หลักในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 3 ด้าน ดังนี้

1. การพัฒนาสมรรถนะครูผู้สอน (Teachers' Capacity Development)
2. การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ (Learning Management Development)
3. การพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน (Students' Performance Improvement)

การพัฒนาสมรรถนะครูผู้สอน (Teachers' Capacity Development)

ครูผู้สอนเป็นหัวใจสำคัญที่จะเป็นผู้ขับเคลื่อนผลักดันให้เกิดการพัฒนา ประสบความสำเร็จมาซาโน (Mazano. 2000, cited in Serqiovanni and others., 2004 : 15) ได้ทำการวิจัยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพของผู้เรียน ทั้งในประเทศสหรัฐอเมริกาและต่างประเทศทั่วโลก พบว่า ครูเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลส่งผลกระทบต่อคุณภาพของผู้เรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ (Amornviwat, S. in Paisan Wisanaporn., 2014 : 77) ที่ว่าความสำเร็จของครู ดูที่ความสามารถของศิษย์ นอกจากนี้ ครูยังมีอิทธิพลต่อวิถีคิด จิตใจของผู้เรียน เป็นแบบอย่างและสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ จากสภาวะการณ์และบริบทแวดล้อมที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและที่ผ่านมา ผลการพัฒนาคุณภาพยังไม่เป็น ที่น่าพึงพอใจ มีปัญหาด้านประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการ และการใช้จ่ายงบประมาณทางการศึกษา ซึ่งเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างและระบบบริหารจัดการที่ต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไขเป็นลำดับแรก แม้ว่าการใช้จ่ายงบประมาณเพื่อการศึกษาของประเทศค่อนข้างสูง แต่ใช้จ่ายเพื่อพัฒนาผู้เรียน พัฒนาการเรียนการสอน และพัฒนาครูค่อนข้างน้อย ต้องเร่งดำเนินการปฏิรูประบบการผลิต การพัฒนาครูและการบริหารงานบุคคลของครูให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ซึ่งผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในการจัดการศึกษา คือครู ซึ่งครูมีบทบาทในการขับเคลื่อนหลักสูตรสู่ห้องเรียนและผู้เรียนด้วยกระบวนการในการจัดการเรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม รวมไปถึงการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

การพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน (Students' Performance Improvement)

สมรรถนะของผู้เรียน หมายถึง คุณลักษณะที่ผู้เรียนทุกคนมีและใช้ได้อย่างเหมาะสมผลักดันให้ผลการปฏิบัติงานบรรลุตามเป้าหมาย ได้แก่ ความรู้ทักษะ บุคลิกภาพ แรงจูงใจทางสังคม ลักษณะนิสัย รูปแบบความคิด วิถีคิด และการกระทำซึ่งสมรรถนะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย สมรรถนะที่สำคัญดังนี้คือ 1) ความสามารถในการสื่อสาร 2) ความสามารถในการแก้ปัญหา 3) ความสามารถในการคิด 4) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี 5) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

บทสรุป

ในการที่ประเทศไทยจะก้าวเข้าสู่ความเป็นประเทศที่มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นำไปสู่การพัฒนาที่ทำให้คนไทยมีความสุขบรรลุต่อเป้าหมายสำคัญของชาติ การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะและทักษะในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อการก้าวไปสู่ความเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นพลเมืองที่ตื่นรู้ มีจิตสาธารณะและทำประโยชน์ต่อส่วนรวมเป็นพลเมืองไทย พลเมืองอาเซียนและพลเมืองโลกมีความสุขในการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีความรู้มีความคิด มีจิตสำนึกที่ดี มีทักษะ และมีความสามารถ ปรับตัวเข้ากับบริบทของสังคมโลกที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลาอันนี้ กลยุทธ์สำคัญที่จะทำให้การพัฒนาผู้เรียนสู่ความเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วยกล

ยุทธ์ การพัฒนาสมรรถนะครูผู้สอน (Teachers' Capacity Development) ด้วยการปรับกระบวนการทัศน์ การปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้และการปรับเปลี่ยนวิธีการประเมินผลผู้เรียน ส่วนกลยุทธ์ ด้านการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ (Learning Management Development) ด้วยการพัฒนาหลักสูตรทุกระดับให้มีมาตรฐานมีการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยี และนวัตกรรมต่าง ๆ เช่น การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ การเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัย และการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับทาง (The Flipped Classroom) และกลยุทธ์ ด้านการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน (Students' Performance Improvement) ด้วยการเสริมสร้างให้ผู้เรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ การพัฒนาตนเองของผู้เรียน และการพัฒนาสมรรถนะความเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 มีการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยี และนวัตกรรมต่าง ๆ เช่น การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ การเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัย และการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับทาง (The Flipped Classroom) และกลยุทธ์ ด้านการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน (Students' Performance Improvement) ด้วยการเสริมสร้างให้ผู้เรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ การพัฒนาตนเองของผู้เรียน และการพัฒนาสมรรถนะความเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21

Reference

- Amonwiwat Royal Scholar, S. (2014). *Apiwat Learning to Change the Country, Teachers in the 21st Century.*(26th Buddhist century). In Wisaraporn, S. (Ed.), *Honor in Educational Administration Professor Dr. Sermsak Wisaraphon* (pp.74-81). Bangkok: ET Publishing. (In Thai)
- Education Reform Assembly. (2014). *Thai citizens in the 21st century*. Retrieved 2018, September 10, from <https://www.facebook.com/EducationReformAssemblyTH/>. (In Thai)
- Intaraprawat, P. (2017). *Gentleman, Teacher, Athlete Associate Professor Dr. Chanchai Intaraprawat in remembrance of the royal cremation*. n.p. (In Thai)
- Kheamane, T. (2015). *Science of Teaching.*(19th Edition). Bangkok: Chulalongkorn University Book Center. (In Thai)
- Lurenberg, Fred C. and Omstien, Allan C. (2004). *Education Administration*. (4th Edition), Belmont: Thomson Learning. (In Thai)
- Ministry of Education. (2008). *Core Curriculum for Basic Education, BE 2551*. Bangkok: Community College of Agricultural Cooperatives of Thailand Demonstration School. (In Thai)
- Office of the Royal Institute. (2008). *Dictionary of Education, A-L*. Bangkok: Arun Publications. (In Thai)
- Office of the Royal Institute. (2011). *Dictionary of Education, M-Z*. Bangkok: Idea Square. (In Thai)
- Pithianuwat, S. (2009). Measurement and Evaluation of Psychosocial Achievement. In *Teacher Profession Encyclopedia of in Honor of King Bhumibol*, (pp.115-121), n.p. (In Thai)
- Praditthaworn,P. (2014). *Key Performance of Administrator*. Retrieved 2018, September 10. from <http://taamkru.com/keyPerformanceofstudents/>.(In Thai)
- Secretariat of the Council of Education. (2016). *Thai Education in the 21st Century*. Retrieved 2018, September 10, from www.one.go.th/index.php/book/BookView/1407. (In Thai)

- Secretariat of the Council of Education. (2017). *National Educational Plan BE 2560-2579*. Bangkok: Chili Sweet Graphic. (In Thai)
- Sergiovanni, Thomas J. and others (2004). *Education Governance and Administration*. (5th Edition). Boston: Peason Allyn and Bacon
- Silpakorn University. (2016) *Internal Quality Assurance Standards Basic Education*. Retrieved 2018, September 10, from www.satit.sa.ac.th/home/images/documet/QC/7.pdf. (In Thai)
- Sinthuwongsanont, M. (2013). Strategic Management for Success. In Watha, J. (Ed.), *Principles of Management Education*. (pp 203-216). Bangkok: PA. Living. (In Thai)
- Sriklam, P (2014). A Study of Roles in Promoting Students' Desirable Characteristics in Fond of Being of Thai of the Teachers under the Office of Nakhon Ratchasima Primary Education Area office 1., *Sikkha Journal of Education*, 1(1) : 82-91. (In Thai)
- Srikramkran, R. (2007). Learning Management. In (Edition.), *Teacher Profession Encyclopedia in Honor of King Bhumibol*, (pp.47-54) Bangkok: Secretariat Office of the Teachers Council. (In Thai)
- Supalert, P. (2010). Learning Management. In (Edition), *Teacher Profession Encyclopedia in Honor of King Bhumibol*, (pp.159-152). Bangkok: Secretariat Office of the Teachers Council. (In Thai)
- Thamsuan, K. (2014). The study of the desirable characteristics of disciplinary behavior of Prathom Suksa 6 students under the Office of Nakhon Ratchasima Primary Education Area Office 4. *Sikkha Journal of Education*, 1 (1) : 7-14. (In Thai)
- Wimonsiri, P. (2016). 20-year-old national strategies Thailand's future for prosperity still stands Retrieved 2018, August. 28. from <http://www.nesdb.go.th>. (In Thai)
- Wongyai, W. (2016). Paradigms in Learning Assessment in the 21st Century. *Sikkha Journal of Education*, 2 (1) : 3-6. . (In Thai)

ผู้เขียน

ดร.มานะ สินธุ์ชานนท์

มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

หมู่ที่ 4 84 ถนน มิตรภาพ ตำบล บ้านเกาะ อำเภอเมืองนครราชสีมา นครราชสีมา 30000

e-mail. : mana13311@hotmail.com